

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی
دوره ۷، شماره ۲۷، زمستان ۱۳۹۸
ص ص: ۲۲-۹

مطالعه تطبیقی راهبردهای ورزش قهرمانی جمهوری اسلامی ایران و
کشورهای منتخب (انگلستان، استرالیا، کره جنوبی، کانادا، قزاقستان و آفریقای جنوبی)
با تأکید بر بازی‌های المپیک (۲۰۱۶-۱۹۹۶)

مجید صدری چراغ‌تپه^{۱*} - مجید جلالی فراهانی^۲

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۲. دانشیار، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۳/۰۲، تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۰۶/۱۷)

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی راهبردهای ورزش قهرمانی کشورهای منتخب با تأکید بر بازی‌های المپیک و مقایسه آن با کشور جمهوری اسلامی ایران بود. روش گردآوری اطلاعات مورد نیاز، مطالعات کتابخانه‌ای است و با توجه به ماهیت مطالعه از روش تطبیقی چهارمرحله‌ای؛ توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه برای توصیف و تحلیل اطلاعات استفاده شد. کشورهای منتخب بررسی شده در پژوهش شامل انگلستان، استرالیا، کره جنوبی، کانادا، قزاقستان و آفریقای جنوبی است. کشورها از پنج قاره مختلف انتخاب شدند و علت انتخاب کشورها، سیر صعودی بی‌نظیر و چشمگیر انگلستان از المپیک ۱۹۹۶ آتلانتا تاکنون، حضور مستمر استرالیا و کره جنوبی در جمع ده کشور برتر جدول رده‌بندی توزیع مدال در شش دوره اخیر المپیک، قرار گرفتن کانادا در جایگاهی نسبتاً ثابت و قزاقستان و آفریقای جنوبی با وضعیتی تقریباً مشابه شرایط کشورمان در این جدول بوده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که در کشورهای منتخب برای ورزش قهرمانی راهبردهای مدونی تدوین شده و تا حدودی در رسیدن به اهداف خود موفق بوده‌اند. نظام ورزش قهرمانی کشورمان نیز دارای راهبردی مدون است، ولی برخی ارکان مهم توسعه ورزش قهرمانی مانند میزبانی از رویدادهای بزرگ ورزشی در آن مدنظر قرار نگرفته و بعضی از اهداف محقق نشده و سببشده‌اند که ورزش قهرمانی کشور به شکل مطلوبی توسعه نیابد.

واژه‌های کلیدی

بازی‌های المپیک، توسعه ورزش، راهبرد مدون، مطالعه تطبیقی، ورزش قهرمانی.

مقدمه

پایه و پیش‌فرض مشارکت ورزش مردم قرار می‌گیرد و موجب توسعه ورزش کشورها می‌شود. توسعه ورزش به سیاست‌ها، فرایندها و اقداماتی گفته می‌شود که از ترکیب آنها تلاش می‌شود فرصت‌ها و تجارب ورزشی برای همه افراد جامعه به وجود آید (۵). ورزش قهرمانی یکی از ارکان مهم توسعه ورزش در کشور بوده و توسعه ورزش قهرمانی در هر کشور پیش‌زمینه کسب موفقیت در رقابت‌های جهانی و المپیک است. اخیراً، موفقیت در میدان‌های بین‌المللی ورزشی به دلیل ایجاد حس غرور ملی، ظرفیت سوددهی اقتصادی از طریق میزبانی رویدادهای مختلف و همچنین کاربرد دیپلماتیک کلی آن ارزش‌های مختلفی یافته است (۹). ورزش قهرمانی و میزان اهمیت سرمایه‌گذاری روی آنها، از چالش‌های مهم دولت‌هاست. منافع کلان ورزش قهرمانی موجب ترغیب سیاستگذاران به توسعه آن شده است. سطح ورزش قهرمانی به دلیل ویژگی خاص خود مانند رقابت و پیروزی محوری، تدارک و پاداش مالی ورزشکاران، توجه دولت‌ها، رسانه‌ها و تماشاگران، تعهدات حقوقی و قانونی و ... از سازمان‌ها یا خدمات بسیار ویژه و تخصصی بهره می‌گیرند (۵). یکی از رویدادهای مهم ورزش قهرمانی در دنیا برگزاری مسابقات المپیک است و کشورهای جهان آوردگاه المپیک را فرصت مناسبی برای بروز و ظهور خود و توانایی جوانانشان در نظر می‌گیرند. اگرچه جایگاه کشورها در جدول توزیع مدال‌های بازی‌های المپیک دلیل قاطعی برای برتری یک کشور بر کشور دیگر نیست، واقعیت امر این است که کشورها با تلاش فراوان و سرمایه‌گذاری زیاد علاقه‌مندند تا با کسب مدال‌های خوش‌رنگ در رده بالایی در جدول رده‌بندی کشورها در بازی‌های المپیک قرار گیرند تا بدین‌ترتیب کشور خود را

فراگیر شدن ورزش و اهمیت جایگاه آن در مناسبات بین‌المللی، توجه فراوانی را از ناحیه دولت‌ها متوجه این پدیده ساخته است. مسابقات مختلف قاره‌ای و جهانی و در رأس همه آنها بازی‌های المپیک جایگاه ویژه‌ای در بین مردم و حکومت‌ها دارد و در بیشتر محافل ورزشی و غیرورزشی از آن سخن به میان می‌آید. پس می‌توان گفت که امروزه هیچ پدیده اجتماعی دیگری همچون ورزش به‌ویژه رویدادهای ورزشی مورد توجه اقشار مختلف جامعه نیست (۱). بسیاری از کشورها بیش از پیش، از ورزش قهرمانی و برگزاری رویدادهای بزرگ ورزشی به‌عنوان بخشی از راهبرد قدرت نرم خود استفاده می‌کنند. آنها از ورزش به‌عنوان ابزاری برای ارتقای تصویر کشورشان و بالا بردن وجهه بین‌المللی آن استفاده می‌کنند. بی‌شک ورزش به‌عنوان عامل دخیل در تصویر یا برند یک حکومت به لطف خصیصه‌های ملی‌سازی‌اش اهمیت فراوانی دارد. به این ترتیب که ورزش، در هنگام موفقیت‌های یک تیم ملی، غرور ملی ایجاد کرده و با بازتاب آن در سطح بین‌المللی هویتی ویژه برای آن کشور ایجاد می‌کند که برای دیگران جذاب است (۱). ورزش قهرمانی عبارت است از بازی‌ها و ورزش‌های رقابتی و سازمان‌یافته که افراد ماهر در آن شرکت می‌کنند تا نتیجه و رتبه بهتر کسب کنند (۵). اغلب کشورها با سرمایه‌گذاری و توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای، می‌کوشند آن را پایه و مبنایی برای افزایش سطح مشارکت عمومی در ورزش قرار دهند. این کشورها در چند ورزش با هدف قهرمانی و افتخارات بین‌المللی متمرکز می‌شوند تا مردم را برای مشارکت ورزشی در این رشته‌ها و رشته‌های دیگر برانگیزانند. براین اساس، ورزش قهرمانی

۱. قدرت نرم (Soft Power): «قدرت نرم عبارت از توانایی شکل دادن به ترجیحات و اولویت‌های دیگران است اما نه با استفاده از تحمیل و تطمیع، بلکه از طریق جذب، همکاری و اغوا» (۱).

اهداف باید بتواند از فرصت‌ها و قوت‌های خود به‌خوبی استفاده کند (۴). فراهانی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود موقعیت ورزش قهرمانی کشور را در وضعیت تدافعی گزارش کردند و ۱۵ راهبرد را برای توسعه آن و تغییر وضعیت از این حالت تدوین کردند (۶). رضانی‌نژاد و هژیبری (۱۳۹۵) به این نتیجه رسیدند که برای توسعه ورزش ایران، ابتدا باید پیوند استراتژیک نهاد ورزش با نهادهای بهداشت و سلامتی، اقتصاد، فرهنگ و نظام تربیتی در سطح حاکمیت و سیاست‌گذاری برقرار شود (۵). نتایج پژوهش خداداد کاشی و کریم‌نیا (۱۳۹۵) نشان داد که توسعه‌یافتگی رابطه مثبت و معناداری با احتمال موفقیت ورزشی کشورها در بازی‌های المپیک داشته است (۳). باکا^۱ (۲۰۱۰) در پژوهشی چنین بیان می‌کند که استرالیا موفقیت المپیکی بی‌سابقه‌ای داشته است و از دلایل موفقیت آن می‌توان به این موارد اشاره کرد: میزبانی از دو دوره بازی‌های المپیک تابستانی، بودجه در حال افزایش، برگزاری جشنواره المپیک جوانان استرالیا با هدف توسعه نسل بعدی ورزشکاران المپیک، در اولویت قرار دادن ایجاد امکانات ورزشی بروز و توجه ویژه به ورزش‌های المپیکی (۱۳). در پژوهشی که توسط شرکت مشاوره ذی‌نفع کام‌رس^۲ (۲۰۱۵) در انگلستان انجام گرفت، به این نتیجه رسیدند که ورزش بریتانیا باید با حمایت از ورزش‌هایی که در سال ۲۰۱۶ در ریو انجام می‌گیرد، همچنان به دنبال استراتژی فعلی خود باشد و سیستم‌ها و فرایندهای ثابت‌شده را داشته باشند (۱۶). میلنا^۳ (۲۰۱۵) در پژوهشی در خصوص مدیریت و نظارت بازی‌های المپیک زمستانی ۲۰۱۰ ونکوور کانادا به این نتیجه رسید که رویکردهای اصلی ورزش کانادا؛ مشارکت ذی‌نفعان در سطح کلان، رهبری مناسب، نوآوری برای مدیریت بازی‌های

نه‌تنها به‌عنوان‌به‌عنوان یک قدرت ورزشی، بلکه به‌عنوان کشوری موفق در بعد اقتصادی جلوه دهند. این مسئله به‌حدی اهمیت دارد که تعدادی از کشورها با پرداخت مبالغ زیاد ورزشکاران نخبه سایر کشورها را به تابعیت خود درمی‌آورند (۳). گستردگی فعالیت‌های ورزش قهرمانی ایجاد می‌کند تا نظامی جامع، راهبردی و مدون بر آن حاکم باشد. بر مبنای چنین برنامه جامعی، ورزش قهرمانی خواهد توانست بدون تأثیرپذیری از شرایط مدیریتی و با انعطاف‌پذیری در قبال تغییر و تحولات محیطی و جهانی حرکت توأم با موفقیت خود را استمرار بخشد. زمانی که مأموریت‌ها، اهداف و مسیرهای تحقق آنها مشخص باشد، طبعاً در حرکت سیستم یکپارچگی به‌وجود می‌آید و تغییر ناگهانی مدیر، همه حرکت‌ها را متوقف نخواهد کرد و امروزه سازمان‌های ورزشی برای مقابله با تغییرات محیطی بیشتر به برنامه‌ریزی راهبردی روی آورده‌اند (۱۰). مظفری و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهش خود برخی راهبردهای تدوین شده برای نظام ورزش قهرمانی کشور را این چنین عنوان کردند: تقویت برنامه‌های توسعه ورزش پایه در فدراسیون‌های ورزشی، توسعه ورزش بانوان، تدوین و اجرای نظام خصوصی‌سازی ورزش قهرمانی، افزایش پخش تلویزیونی رشته‌های ورزشی غیر از فوتبال، تقویت نظام تقسیم عادلانه منابع بین رشته‌های ورزشی، تدوین نظام استانداردسازی اماکن و فضاهای ورزشی کشور، گسترش تعامل سازمان‌یافته بین نهادهای ملی و منطقه‌ای ورزش قهرمانی (۱۰). در مطالعه خسروی‌زاده و همکاران (۱۳۹۱) نتایج نشان داد که موقعیت راهبردی کمیته ملی المپیک به‌عنوان یکی از متولیان ورزش کشور، در وضعیت قوت و فرصت قرار دارد، بنابراین توصیه کردند که کمیته ملی المپیک برای تحقق

3 . Milena M. Parent

1 . Baka, R

2 . ComRes stakeholder consultations

المپیک و دیگر رویدادهای بزرگ ورزشی است (۱۹). نتایج پژوهشی در اروپا نشان داد که کشورهای کانادا و انگلستان پیشروان تدوین و استفاده از راهبرد برگزاری رویدادهای ورزشی‌اند. در این خصوص، سیاست راهبردی برگزاری رویدادهای ورزشی در انگلستان به نام «برنامه رویدادهای در سطح جهانی» و این سیاست در کانادا به نام «سیاست‌های فدرال برای میزبانی رویدادهای ورزشی بین‌المللی» به‌وجود آمده است. هدف کشورها از تدوین راهبرد مشخص، پیشرو بودن در برگزاری رویدادها و به‌تبع آن توسعه ورزش و کمک به توسعه علمی و دانش‌های تخصصی است (۲). در پژوهش تاکس^۱ و همکاران (۲۰۱۵) درباره اثرات راهبردی رویدادهای ورزشی، گزارش کردند که محققان و مقامات محلی به تأثیرات مثبت اقتصادی و گردشگری رویدادهای بزرگ ورزشی اذعان کرده‌اند (۲۴). در پژوهش ارائه‌شده توسط شرکت سرمایه‌گذاری جهانی فلدا^۲ (۲۰۱۶) در مورد تأثیر بازی‌های المپیک ۲۰۱۶ ریو؛ زندگی مردم شهر ریودوژانیرو در چندین شاخص اجتماعی بهبود یافته است (۱۷). کمیته برگزاری المپیک زمستانی پیونگ چانگ^۳ کره جنوبی گزارش کردند که از طریق برگزاری بازی‌های المپیک زمستانی، پیش‌بینی می‌شود که ورزش‌های منطقه‌ای به یک نقطه عطف جدید برسند و این امر می‌تواند به سرعت بخشیدن به ورزش مداوم برای همه از طریق میزبانی مسابقات بزرگ در مقیاس بزرگ باشد (۲۰). وود^۴ (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای در خصوص تأثیرات برگزاری مرحله نهایی جام جهانی در آفریقای جنوبی، نتیجه‌گیری می‌کند که در آفریقای جنوبی توسعه از طریق میزبانی جام جهانی به تقویت دولت و مشروعیت آن منجر شده است (۲۵). بیک یانگ^۵ (۲۰۱۷) در بررسی تأثیر

المپیک بر توسعه شهری گزارش کرد که با تصویب تصمیم میزبانی المپیک سئول سال ۱۹۸۸، دولت سئول تغییرات کامل را به‌عنوان «شهر بین‌المللی» و «شهر پیشرفته»، مطابق با شعار «جهان به سمت سئول و سئول به سمت جهان» عملی کرد (۱۲). روزنتال^۶ (۲۰۱۷) در پژوهش خود در خصوص برگزاری بازی‌های المپیک در بارسلونا و آتن به این نتیجه رسید که برگزاری این بازی‌ها می‌تواند میزان زیادی از سرمایه‌گذاری را به ارمغان بیاورد. از اثرات درازمدت برگزاری المپیک در بارسلونا افزایش حضور سرمایه‌گذاران خصوصی در ورزش اسپانیا بود و بازی‌های آتن نشان می‌دهد قدرت واقعی نیروهای خصوصی در توسعه اقتصادی امروز شهرهاست (۲۱). اسجو و پریسو^۷ (۲۰۱۸) در خصوص پیشنهاد میزبانی بازی‌های المپیک ۲۰۲۴ در هامبورگ آلمان و میراثی که این رویداد می‌تواند بر جای بگذارد، پژوهشی انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که برگزاری این رویداد مهم، بهترین مزیت اقتصادی در تصویر هنجارهای اقتصادی در این شهر خواهد داشت و به‌طور مستقیم به بهبود کیفیت زندگی ساکنان منجر خواهد شد (۲۳). در مطالعه سانتوس^۸ و همکاران (۲۰۱۸) که در خصوص بازی‌های المپیک ۲۰۱۶ ریو صورت گرفت، بررسی‌ها نشان داد که بازی‌های المپیک برانگیزاننده و تسهیل‌کننده برای بازسازی شهری، گسترش سیستم حمل‌ونقل و بهبود حرکت شهری عمل می‌کنند (۲۲). در ادامه به بررسی اجمالی راهبردهای توسعه ورزش در کشورهای منتخب پرداخته می‌شود.

راهبرد ورزش انگلستان

بررسی بخشی از سند راهبردی ورزش کشور انگلستان در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که سند راهبردی ورزش

5 . Baek Yung, K
6 . Rosenthal, S
7 . Scheu, A., Preuss, H
8 . Santos Neto, S.C

1 . Taks, M
2 . Felda Global Ventures
3 . PyeongChang Organizing Committee
4 . Wood, A

در مجموع ۳۸۰ میلیون پوند از درآمد ملی سرمایه‌گذاری می‌کند (۱۶). در اهداف کلان برنامه‌های راهبردی ورزش انگلستان، حمایت از برگزاری رویدادهای ورزشی بزرگ دیده می‌شود. رویدادهای ورزشی بزرگ توجه میلیاردها نفر را در سراسر جهان به خود جلب می‌کنند، بنابراین موقعیت مناسبی را برای نشان دادن توانایی‌های کشور برگزارکننده، تصویر و فرهنگش به وجود می‌آورند. دفتر منافع مشترک و امور خارجه استدلال کرد که برگزاری بازی‌های المپیک ۲۰۱۲ لندن می‌تواند تأثیر عمیقی بر شهرت بین‌المللی انگلستان داشته باشد (۱). مهم‌ترین اهداف برگزاری رویدادهای ورزشی کمک به پیشرفت ورزش، توسعه اجتماعی و همگرایی، توسعه اقتصادی (به‌ویژه گردشگری)، بهبود وجهه و شهرت شهر، منطقه یا کشور محل برگزاری و بالاخره توسعه زیرساخت‌های شهری است (۲). در اهداف راهبردی انگلستان در سال ۲۰۰۳ مشاهده می‌شود که تمرکز بر روی بازی‌های المپیک ۲۰۱۲ بود. در این هدف‌گذاری آمده است: «ورزشکاران انگلستان باید حمایت شوند تا بتوانند تا حد امکان در بازی‌ها، مدال‌های بیشتری کسب کنند و در این راه تمامی مردم انگلستان نیز باید از آنها حمایت کنند». در نتیجه این هدف‌گذاری ورزشکاران انگلیسی موفق شدند در بازی‌های المپیک لندن با کسب ۲۹ طلا، ۱۷ نقره و ۱۹ برنز بعد از ایالات متحده آمریکا و چین و جلوتر از روسیه، به رتبه سوم رده‌بندی توزیع مدال‌ها دست یابند. این روند در بازی‌های المپیک ۲۰۱۶ ریو ادامه یافت. در این بازی‌ها، انگلستان موفق شد با کسب ۲۷ طلا، ۲۳ نقره و ۱۷ برنز، بعد از ایالات متحده آمریکا و جلوتر از چین و روسیه، مقام دوم را کسب کند (۱).

راهبرد ورزش استرالیا

بررسی بخشی از سند راهبردی ورزش کشور استرالیا در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که سند راهبردی ورزش استرالیا برای دوره زمانی ۵ ساله تدوین شده است. در این

انگلستان برای یک دوره زمانی ۱۶ ساله تدوین شده است. در این سند، مأموریت عبارت است از: ترغیب به کسب برتری، ترغیب به نوآوری، تدارک تسهیلات ورزشی بهتر؛ چشم‌انداز عبارت است از: تبدیل انگلستان به فعال‌ترین و موفق‌ترین ملت ورزشی جهان در سال ۲۰۲۰؛ برخی از اهداف کلان عبارت‌اند از: افزایش مشارکت عمومی در فعالیت‌های ورزشی، افزایش موفقیت‌های بین‌المللی در ورزش قهرمانی، حمایت از میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ و برخی از راهبردها عبارت‌اند از: تخصیص بهینه بودجه ملی بین فدراسیون‌های ورزشی، بهینه‌سازی ارائه خدمات تخصصی به ورزشکاران، ایجاد هماهنگی در ورزش قهرمانی، توسعه تسهیلات تمرینی در مراکز ملی (۱۰). ورزش انگلستان در سال ۲۰۰۳ برای کامیابی و تحرک بیشتر مردم، ۳۰ اولویت ورزشی را مبنای قابلیت مشارکت آنها در چشم‌انداز ورزش انگلستان مشخص کرد. این برنامه‌ها طوری طراحی شدند که ورزش از سطح همگانی و مشارکت گسترده در رشته‌های ورزشی به شکلی صحیح تا سطح برجسته و عالی جذاب باشد و استمرار حضور شرکت‌کنندگان را حفظ کند (۱۸). تمرکز اصلی سیاست سرمایه‌گذاری انگلستان در ورزش، به موفقیت در کسب مدال خلاصه می‌شود. با توجه به این سیاست، سرمایه‌گذاری مالی در ورزش بریتانیا مسئول سیر صعودی تیم بریتانیا از رده سی و ششم در جدول توزیع مدال بازی‌های المپیک آتلانتا در سال ۱۹۹۶ تا کسب رده سوم در جدول توزیع مدال المپیک ۲۰۱۲ لندن بود (۱۴). براساس رویکرد سرمایه‌گذاری ورزش انگلستان، شرکای شورای ورزش این کشور بودجه عمومی و ملی ورزش را برای حمایت از ورزش و ورزشکاران جهت توسعه ورزش سرمایه‌گذاری می‌کنند. در جریان چرخه سرمایه‌گذاری چهارساله فعلی، ورزش انگلستان به‌طور مستقیم در چهل‌وپنج ورزش تابستانی و زمستانی، المپیک و پارالمپیک

سند، مأموریت عبارت است از: غنی کردن زندگی مردم استرالیا از طریق ورزش، افزایش فرصت‌ها به منظور مشارکت و برتری در ورزش؛ چشم‌انداز چشم‌انداز عبارت است از: تأیید استرالیا به عنوان پیشرو ورزش قهرمانی در جهان؛ برخی از اهداف کلان عبارت‌اند از: ایجاد نظام ملی اثربخش در ورزش برای تحقق مشارکت حداکثری استرالیایی‌ها در ورزش، تضمین برتری عملکرد ورزش قهرمانی استرالیا در سطح جهان، حمایت از میزبانی رویدادهای بین‌المللی و برخی از راهبردها عبارت‌اند از: به‌کارگیری اقدامات مؤثر برای تشویق فدراسیون‌های ملی به توسعه باشگاه‌ها و انجمن‌های ورزشی محلی، ایجاد مسیرهای مؤثر برای مشارکت مردم استرالیا در ورزش، ارائه مشوق‌هایی برای ایجاد مدیریت مؤثر در فدراسیون‌های ملی، تدوین الگوی توسعه منابع مالی رشته‌های ورزشی با تأکید بر فرصت‌های موجود در بخش غیردولتی (۱۰). استراتژی ورزش استرالیا در خصوص بازی‌های المپیک کاملاً قابل توجه است. این کشور همراه با یونان، یکی از تنها دو کشوری است که در همه بازی‌های المپیک تابستانی شرکت کرده و در دوره‌های اخیر همواره یکی از بزرگ‌ترین کاروان‌های ورزشی جهان را به بازی‌ها بازی‌های تابستانی فرستاده است (۱۳). در اهداف کلان برنامه‌های راهبردی ورزش استرالیا، از میزبانی رویدادهای ورزشی حمایت شده است و در راستای تحقق بخشیدن به این هدف، شهر سیدنی میزبان بازی‌ها بازی‌های المپیک ۲۰۰۰ و استرالیا نامزد برگزاری مرحله نهایی جام جهانی فوتبال ۲۰۲۲ در سال‌های اخیر بوده است (۲).

راهبرد ورزش کره جنوبی

بررسی سند راهبردی ورزش کره جنوبی نشان می‌دهد که این سند برای ۵ تا ۱۰ سال تدوین می‌شود که رسیدن به‌عنوان برترین کشور آسیایی در میادین بین‌المللی چشم‌انداز این راهبرد است. برخی اهداف کلان عبارت‌اند از: توسعه ورزش قهرمانی جهت اتحاد بیشتر مردم، همگانی

کردن ورزش با گنجاندن آن در زندگی روزانه، ارتقای اعتبار ملی با پیشرفت علمی و ارتقای نظام‌مند برای ورزشکاران برتر؛ برخی راهبردها عبارت‌اند از: پشتیبانی از ورزش مدرسه‌ای، تلاش برای وحدت بین ورزش مدرسه‌ای، ورزش روزانه و ورزش نخبگان، وزارت فرهنگ و گردشگری (وزارت فرهنگ، ورزش و گردشگری فعلی) و وزارت آموزش و توسعه نیروی انسانی، توجه ویژه به ورزش همگانی و فعالیت‌های اوقات فراغت، ایجاد اماکن ورزشی استاندارد در سطح بین‌المللی، تأمین منابع مالی برای ارتقای ورزش از چهار محل، رفاه شغلی ورزشکاران، حمایت از میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی (۸). در راستای حمایت از برگزاری رویدادهای بزرگ ورزشی، شهرهای سئول و پیونگ چانگ کره جنوبی به ترتیب میزبان بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۸۸ و المپیک زمستانی ۲۰۱۸ بوده‌اند (۲). بازی‌های المپیک ۱۹۸۸ سئول هنوز به‌عنوان یکی از بهترین بازی‌ها در تاریخ این بازی‌ها، بالاترین نمره‌ها را می‌گیرد. در اثر میزبانی موفقیت‌آمیز بازی‌های المپیک سئول، توجه عموم مردم به ورزش و رقابت‌پذیری ملی ورزش کره به‌طور چشمگیری افزایش یافت. حتی این کشور به‌عنوان یکی از کشورهای پیشرفته در ورزش در بازی‌های المپیک سیدنی شناخته شد (۸). برگزاری مسابقات ورزشی بزرگ مانند بازی‌های المپیک، علاقه به سلامتی را افزایش می‌دهد و تأثیر مثبتی بر سلامت ساکنان جامعه دارد. همچنین، درآمد جامعه ناشی از میزبانی رویداد ورزشی، فراهم کردن امکانات با کیفیت بالاست که به گسترش زندگی، افزایش علاقه به سلامتی، منجر به رشد کیفی در منطقه منجر می‌شود و سبب می‌شود که جمهوری کره به کشور پیشرفته ورزشی تبدیل شود (۲۰).

راهبرد ورزش کانادا

بررسی بخشی از سند راهبردی ورزش کشور کانادا در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که سند راهبردی ورزش کانادا

مانند کمپانی‌های نفت و گاز و شرکت‌های خصوصی در ورزش، افزایش تعداد جوانان ورزشکار و در گام دوم، استفاده از مشهورترین مربیان دنیا، سرمایه‌گذاری روی جوانان و پرورش استعدادها، تأکید روی ورزش‌های مهمی که در آن شانس مدال وجود دارد (۱۱). دولت قزاقستان و در رأس آن، رئیس‌جمهور با بهره‌مندی از حمایت حامیان مالی مانند کمپانی‌های نفت و گاز و شرکت‌های خصوصی راهبرد ویژه‌ای در احداث اماکن ورزشی مدرن دارد که هدف از ساختن این ورزشگاه‌ها عبارت است از: دعوت از کودکان، نوجوانان، جوانان، بزرگسالان و زنان برای آمدن به ورزشگاه و تمرین کردن است تا بتوان قهرمانان را از بین آنها انتخاب کرد، وقتی همین ورزشگاه بیست‌هزاری نفری برای دوچرخه‌سواری ساخته می‌شد، قهرمانی در آن وجود نداشت. زمانی که ساخته شد، قهرمان المپیک از دل آن بیرون آمد و امروز در حال پرورش ورزشکاران دیگری هستیم تا آنها هم قهرمان المپیک شوند (۱۱).

راهبرد ورزش آفریقای جنوبی

راهبرد ورزش آفریقای جنوبی بدین‌گونه تدوین شده است که: طول مدت برنامه ۵ سال؛ چشم‌انداز: تلاش برای ایجاد ملتی فعال و قهرمان؛ مأموریت: بهبود کیفیت زندگی و ارتقای همبستگی اجتماعی از طریق تحقق حداکثری دسترسی و رشد و توسعه در تمامی سطوح مشارکت ورزشی؛ برخی اهداف کلان: توسعه زیربنایی ورزش آفریقای جنوبی در قالب پیوستاری یکپارچه و هماهنگ، به حداکثر رساندن موفقیت‌های بین‌المللی ورزشی آفریقای جنوبی، توسعه وجهه ورزش و تفریحات سالم در جامعه و برخی راهبردها: کمک به شناسایی استعدادها، ورزشی، توسعه ورزش باشگاهی، ارتقای ورزش در مدارس و دانشگاه‌ها، ایجاد و توسعه اماکن و فضاهای ورزشی مطابق با طرح ملی مصوب، تعیین رشته‌های ورزشی اولویت‌دار، حمایت از قهرمانان و پیشکسوتان ورزشی، بررسی و پیشنهاد میزبانی

برای دوره زمانی ۵ ساله تدوین شده است. در این سند، مأموریت عبارت است از: افزایش فرصت‌ها برای مردم کانادا به‌منظور مشارکت و برتری در ورزش؛ چشم‌انداز چشم‌انداز عبارت است از: ملت ورزشی پیشتاز؛ برخی از اهداف کلان عبارت‌اند از: بهبود عملکرد ورزشکاران کانادایی در بازی‌های المپیک، پارالمپیک و قهرمانی جهان، توسعه هرچه بیشتر ورزش از طریق افزایش مشارکت دائمی کودکان، نوجوانان و سایر گروه‌های جامعه در ورزش‌های رقابتی، توسعه هرچه بیشتر ورزش از طریق سیاست‌های مؤثر و برخی از راهبردها عبارت‌اند از: حمایت راهبردی از برنامه‌ریزی در ورزش قهرمانی (سطوح عالی مشارکتی)، افزایش فرصت‌های مناسب برای مشارکت ورزشی، گسترش علم و دانش ورزشی و تحقیقات ورزشی کانادا، ایجاد هماهنگی بیشتر در سیستم ورزش کانادا، استفاده حداکثر از مزایای میزبانی در رقابت‌های بین‌المللی (۱۰). اساس مدیریت راهبردی ورزش کانادا تعهد برای برنامه‌ریزی و حمایت از میزبانی بازی‌های المپیک با مشارکت و هماهنگی با ذی‌نفعان برنامه‌ریزی شده است (۱۹).

راهبرد ورزش قزاقستان

راهبرد ورزش قزاقستان بدین‌صورت تعریف و تدوین شده است که طول مدت برنامه ۵ سال؛ چشم‌انداز عبارت از رسیدن به سطوح بالای ورزش جهان؛ مأموریت در آن همگانی کردن ورزش، توسعه ابعاد گوناگون ورزش؛ برخی اهداف کلان عبارت‌اند از: حمایت زیاد از ورزش به‌ویژه ورزش قهرمانی، ارتقاء غرور ملی با موفقیت در میادین بین‌المللی ورزش، حمایت از برگزاری رویدادهای ورزشی در سطح آسیا، صعود در رده‌بندی بازی‌های آسیایی و برخی راهبردها عبارت‌اند از: ساخت مجتمع‌های چندمنظوره ورزشی جذاب جهت جذب گردشگر بیشتر، اعزام ورزشکاران زیادی به مسابقات بین‌المللی، توجه ویژه به ساختن فضاها و اماکن ورزشی، درگیر کردن حامیان مالی

مسابقات بزرگ بین‌المللی در آفریقای جنوبی، کمک به توسعه گردشگری ورزشی (۱۰). در سال ۲۰۱۰، افکار عمومی جهان معطوف به این شد که آفریقای جنوبی اولین کشور آفریقایی است که میزبان جام جهانی فوتبال بوده و بزرگ‌ترین رویداد ورزشی است که تاکنون در این قاره برگزار می‌شود. رویدادهای بزرگی مانند جام جهانی به ابزارهایی برای دولت تبدیل شده‌اند که به دنبال پیشرفت در زیرساخت‌های مرتبط با ورزش، شهری و خدمات‌رسانی به ملت هستند (۲۵).

راهبرد ورزش جمهوری اسلامی ایران

در حال حاضر در جمهوری اسلامی ایران؛ وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک و فدراسیون‌های ورزشی دست‌اندرکار ورزش قهرمانی‌اند. بررسی و شناخت ساختار ورزش کشور مشخص کرد که سازمان‌ها و دستگاه‌های متعددی نیز در حوزه مدیریت ورزش کشور دخیل‌اند، مانند وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، شهرداری‌ها، نیروهای مسلح، وزارت کار، دانشگاه آزاد اسلامی، وزارت علوم (۸). همچنان که پیشتر بیان شد، سازمان‌های ورزشی به تبعیت از سازمان‌های پیشرو، برای بقا در عرصه رقابت جهانی به دنبال تدوین برنامه‌های راهبردی هستند؛ وزارت ورزش و جوانان جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان متولی اصلی ورزش قهرمانی کشور و کمیته ملی المپیک به‌عنوان نهاد بین‌المللی ورزش کشور نیز از این قاعده مستثنا نیستند. در ادامه به بررسی اجمالی برنامه‌های راهبردی ورزش کشور پرداخته می‌شود:

چشم‌انداز ورزش کشور عبارت است از: سازندگی و توسعه ورزش کشور با هدف ارتقای سلامت و نشاط اجتماعی، سرافرازی در صحنه‌های ملی و بین‌المللی، توسعه زیرساخت‌ها و کمک به صنعت ورزش؛ مأموریت آن عبارت است از: ارتقای سطح سلامتی جامعه و نشاط اجتماعی، تربیت روحیه ورزشکاری، ورزش‌خواهی، حمایت از رشد

علمی و حرفه‌ای ورزش قهرمانی با رویکرد عدالت‌محوری، ساماندهی ظرفیت‌های کشور جهت شناسایی، حمایت و تقویت استعدادها و ارتقاء مشارکت آنان در توسعه کشور (۸). برخی از اهداف کلان عبارت‌اند از: ورزش برای هر ایرانی، ارتقا و پیشرفت در بازی‌های آسیایی سال ۲۰۱۴ اینچوان کره جنوبی در مقایسه با ادوار قبلی، دستیابی به یک متر مربع سرانه فضای ورزشی برای هر ایرانی، حضور پررنگ در المپیک ۲۰۱۶ ریودوژانیرو در راستای کسب سهمیه بیشتر، توسعه ورزش بانوان، توجه به امر خصوصی‌سازی در ورزش، توسعه ورزش در سطوح مختلف، قرار گرفتن در جایگاه دهم المپیک و سوم آسیایی (۸) و برخی از راهبردها عبارت‌اند از: شتاب بخشیدن به احداث و تکمیل زیرساخت‌های ورزشی و امور جوانان با رویکرد عدالت محوری در مناطق، توسعه ورزش همگانی، توسعه ورزش بانوان، اهتمام به ورزش قهرمانی و حرفه‌ای و ارتقای جایگاه ورزش کشور در عرصه‌های بین‌المللی (۶). در راهبرد توسعه ورزش قهرمانی سیاست‌هایی مدنظر قرار گرفته است که بدین ترتیب است: اصلاح ساختار ملی ورزش؛ تبیین نظام استعدادیابی و قهرمان‌پروری در ورزش؛ گسترش حمایت‌های مادی و معنوی از حضور در فعالیت‌های ملی و بین‌المللی؛ ایجاد سازوکار لازم در توسعه مشارکت بخش‌های غیردولتی در ورزش قهرمانی؛ تبیین جایگاه واقعی ورزش کشور در ورزش بین‌المللی؛ توجه به رشته‌های پایه و پرمثال؛ تقویت صندوق حمایت از ورزشکاران و قهرمانان جهت حمایت از آنها (۸، ۶). در این بخش، نتایج کشورهای مورد مطالعه در بازی‌های المپیک (۱۹۹۶-۲۰۱۶) در جداولی کنار هم قرار داده و مقایسه می‌شوند:

جدول ۱. توزیع مدال‌ها و رتبه کشورهای مورد مطالعه در بازی‌های المپیک (۱۹۹۶-۲۰۱۶)

جدول نهایی المپیک ۲۰۱۶ ریودوژانیرو					جدول نهایی المپیک ۲۰۱۲ لندن					جدول نهایی المپیک ۲۰۰۸ پکن							
رتبه	کشور	طلا	نقره	برنز	مجموع	رتبه	کشور	طلا	نقره	برنز	مجموع	رتبه	کشور	طلا	نقره	برنز	مجموع
۲	بریتانیا	۲۷	۲۳	۱۷	۶۷	۳	بریتانیا	۲۹	۱۷	۱۹	۶۵	۴	بریتانیا	۱۹	۱۳	۱۵	۴۷
۸	کره.ج	۹	۳	۹	۲۱	۵	کره.ج	۱۳	۹	۸	۳۰	۶	استرالیا	۱۴	۱۵	۱۷	۴۶
۱۰	استرالیا	۸	۱۱	۱۰	۲۹	۱۰	استرالیا	۷	۱۶	۱۲	۳۵	۷	کره.ج	۱۳	۱۱	۸	۳۲
۲۰	کانادا	۴	۳	۱۵	۲۲	۱۶	ایران	۴	۵	۳	۱۲	۲۱	کانادا	۲	۷	۵	۱۴
۲۲	قزاقستان	۳	۵	۳	۱۱	۲۳	آفریقا.ج	۴	۴	۱	۶	۳۷	قزاقستان	۲	۲	۴	۸
۲۵	ایران	۳	۱	۴	۸	۲۴	قزاقستان	۳	۱	۶	۱۰	۴۴	ایران	۱	-	۱	۲
۳۰	آفریقا.ج	۲	۶	۲	۱۰	۳۶	کانادا	۱	۵	۱۲	۱۸	۷۰	آفریقا.ج	-	۱	-	۱
جدول نهایی المپیک ۲۰۰۴ آتن					جدول نهایی المپیک ۲۰۰۰ سیدنی					جدول نهایی المپیک ۱۹۹۶ آتلانتا							
رتبه	کشور	طلا	نقره	برنز	مجموع	رتبه	کشور	طلا	نقره	برنز	مجموع	رتبه	کشور	طلا	نقره	برنز	مجموع
۴	استرالیا	۱۷	۱۶	۱۶	۴۹	۴	استرالیا	۱۶	۲۵	۱۷	۵۸	۷	استرالیا	۹	۹	۲۳	۴۱
۹	کره.ج	۹	۱۲	۹	۳۰	۱۰	بریتانیا	۱۱	۱۰	۷	۲۸	۱۰	کره.ج	۷	۱۵	۵	۲۷
۱۰	بریتانیا	۹	۹	۱۳	۳۱	۱۲	کره.ج	۸	۱۰	۱۰	۲۸	۲۱	کانادا	۳	۱۱	۸	۲۲
۲۱	کانادا	۳	۶	۳	۱۲	۲۲	قزاقستان	۳	۴	-	۷	۲۴	قزاقستان	۳	۴	۴	۱۱
۲۹	ایران	۲	۲	۲	۶	۲۴	کانادا	۳	۳	۸	۱۴	۲۷	آفریقا.ج	۳	۱	۱	۵
۴۰	قزاقستان	۱	۴	۳	۸	۲۷	ایران	۳	-	۱	۴	۳۶	بریتانیا	۱	۸	۶	۱۵
۴۳	آفریقا.ج	۱	۳	۲	۶	۵۵	آفریقا.ج	-	۲	۳	۵	۴۳	ایران	۱	۱	۱	۳

جدول ۲. تعداد ورزشکاران و تعداد رشته‌های ورزشی کشورهای مورد مطالعه در بازی‌های المپیک (۱۹۹۶-۲۰۱۶)

تعداد ورزشکاران و رشته‌های ورزشی در ۲۰۱۶			تعداد ورزشکاران و رشته‌های ورزشی در ۲۰۱۲			تعداد ورزشکاران و رشته‌های ورزشی در ۲۰۰۸		
کشور	تعداد ورزشکار	تعداد رشته ورزشی	کشور	تعداد ورزشکار	تعداد رشته ورزشی	کشور	تعداد ورزشکار	تعداد رشته ورزشی
بریتانیا	۳۶۶	۲۵	بریتانیا	۵۴۱	۲۹	بریتانیا	۳۱۱	۲۰
استرالیا	۴۲۱	۲۶	استرالیا	۴۱۰	۲۳	استرالیا	۴۳۳	۲۶
کانادا	۳۱۴	۲۷	کانادا	۲۷۷	۲۴	کانادا	۳۳۲	۲۵
کره.ج	۲۰۵	۲۴	کره.ج	۲۴۸	۲۲	کره.ج	۲۶۷	۲۵
قزاقستان	۱۰۴	۱۷	قزاقستان	۱۱۵	۱۶	قزاقستان	۱۳۲	۱۸
آفریقا.ج	۱۳۸	۱۵	آفریقا.ج	۱۲۵	۱۷	آفریقا.ج	۱۳۶	۱۹
ایران	۶۳	۱۵	ایران	۵۳	۱۴	ایران	۵۵	۱۳
تعداد ورزشکاران و رشته‌های ورزشی در ۲۰۰۴			تعداد ورزشکاران و رشته‌های ورزشی در ۲۰۰۰			تعداد ورزشکاران و رشته‌های ورزشی در ۱۹۹۶		
کشور	تعداد ورزشکار	تعداد رشته ورزشی	کشور	تعداد ورزشکار	تعداد رشته ورزشی	کشور	تعداد ورزشکار	تعداد رشته ورزشی
بریتانیا	۲۶۴	۲۲	بریتانیا	۳۱۰	۲۳	بریتانیا	۳۰۰	۲۲
استرالیا	۴۷۰	۳۵	استرالیا	۶۲۸	۳۴	استرالیا	۴۱۷	۲۶
کانادا	۲۶۳	۲۸	کانادا	۲۹۴	۲۹	کانادا	۳۰۳	۲۵
کره.ج	۲۶۴	۲۵	کره.ج	۲۸۱	۲۶	کره.ج	۳۰۰	۲۵
قزاقستان	۱۱۴	۱۷	قزاقستان	۱۳۰	۱۷	قزاقستان	۹۶	۱۴
آفریقا.ج	۱۰۶	۱۹	آفریقا.ج	۱۲۷	۱۷	آفریقا.ج	۸۴	۱۴
ایران	۳۸	۱۰	ایران	۳۵	۱۲	ایران	۱۸	۶

جدول ۳. تعداد رشته‌های ورزشی مدال آور کشورهای مورد مطالعه در بازی‌های المپیک (۱۹۹۶-۲۰۱۶)

ادوار المپیک	تعداد رشته‌های	تعداد رشته‌های	تعداد رشته‌های	تعداد رشته‌های	تعداد رشته‌های	کشور
مدال آور در	مدال آور در	مدال آور در	مدال آور در	مدال آور در	مدال آور در	
۲۰۱۶	۲۰۱۲	۲۰۰۸	۲۰۰۴	۲۰۰۰	۱۹۹۶	
۱۹	۱۷	۱۱	۱۲	۱۱	۶	بریتانیا
۱۲	۱۱	۱۲	۱۳	۱۸	۱۵	استرالیا
۱۰	۱۱	۱۱	۷	۱۱	۱۰	کانادا
۹	۱۳	۱۴	۱۱	۱۲	۸	کره. ج
۶	۵	۵	۴	۴	۵	قزاقستان
۵	۴	۱	۳	۲	۲	آفریقا. ج
۳	۴	۲	۳	۳	۱	ایران

همان‌طور که مطالعه پیشینه‌های پژوهش و مبانی نظری آن نشان می‌دهد، توفیق در هر حوزه به‌ویژه ورزش قهرمانی مستلزم وجود برنامه راهبردی و توجه ویژه به آن است که سازمان‌ها و فدراسیون‌های ورزشی در داخل و خارج از کشور در سال‌های اخیر بدان روی آورده‌اند. لذا بررسی و مطالعه این برنامه‌ها و چگونگی تحقق آنها جهت اتخاذ تدابیر مناسب و اقدامات مؤثر از سوی نهادهای ذی‌ربط، مهم و ضروری به نظر می‌رسد، در نتیجه این پژوهش سعی دارد با روش توصیف و تفسیر راهبردهای کشورهای منتخب و نتایج آنها در بازی‌های المپیک و مقایسه با راهبرد ورزش قهرمانی کشور به این پرسش‌ها پاسخ دهد که آیا ارکان مهم توسعه ورزش قهرمانی در تدوین راهبرد ورزش کشور مدنظر بوده‌اند؟ آیا اهداف این راهبرد محقق شده‌اند؟

روش‌شناسی پژوهش

روش گردآوری اطلاعات مورد نیاز، مطالعات کتابخانه‌ای بوده و با توجه به ماهیت و نوع مطالعه از روش تطبیقی برای توصیف و تحلیل اطلاعات استفاده شد. کشورهای منتخب بررسی شده در پژوهش شامل انگلستان، استرالیا، کره جنوبی، کانادا، قزاقستان و آفریقای جنوبی است. کشورها از پنج قاره مختلف انتخاب شدند. علت انتخاب کشورها، سیر صعودی بی‌نظیر و چشمگیر انگلستان از

المپیک ۱۹۹۶ آتلانتا تاکنون، حضور مستمر استرالیا و کره جنوبی در جمع ده کشور برتر جدول رده‌بندی توزیع مدال در شش دوره اخیر المپیک، قرار گرفتن کانادا در جایگاهی نسبتاً ثابت و قزاقستان و آفریقای جنوبی با وضعیتی تقریباً مشابه شرایط کشورمان در این جدول بوده است. اطلاعات مورد نیاز پژوهش از وبسایت‌های سازمان‌های متولی ورزش کشورها، مقالات، کتابچه‌های راهنما و آمار رسمی کشورهای منتخب جمع‌آوری شده است. همچنین اطلاعات مورد نیاز وضعیت نظام ورزش قهرمانی کشور از برنامه‌های توسعه ورزش سازمان‌های متولی ورزش قهرمانی و مقالات معتبری که در این خصوص نگاشته شده بودند، جمع‌آوری شد. روش پژوهش حاضر بررسی تطبیقی است که در چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه انجام گرفته است. براساس این الگو ابتدا اطلاعات مورد نیاز درباره کشورها از منابع گردآوری و تفسیر شده، سپس طبقه‌بندی گردیده و در مرحله آخر تفاوت‌ها و تشابهات بررسی و مقایسه می‌شوند.

یافته‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش، برگزاری رویدادهای مهم بین‌المللی ورزشی، وجود فرایند نظام‌مند استعدادیابی در ورزش، تخصیص بودجه مالی ویژه به ورزش

بسیار رشته ورزشی به رقابت با حریفان پرداخته و شانس کسب مدال داشته‌اند، در صورتی که این آمار برای کشور ما در وضعیتی تقریباً مشابه با کشورهای قزاقستان و آفریقای جنوبی همواره نزدیک به پانزده رشته بوده و در این زمینه رشد خفیف و آرامی را تجربه کرده است. یافته‌های جدول نشان می‌دهد تعداد رشته‌های ورزشی‌ای که ورزشکاران کشور ما در هر دوره موفق به کسب مدال در آنها شده‌اند، در وضعیتی مشابه با کشورهای قزاقستان و آفریقای جنوبی است و به سختی به تعداد انگشتان یک دست می‌رسد، این در حالی است که کشورهای انگلستان، استرالیا، کره جنوبی و کانادا همواره در بیش از ده رشته ورزشی، موفق به کسب مدال شده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

در برنامه راهبردی کشورهای منتخب، حمایت از میزبانی برگزاری رویدادهای مهم بین‌المللی جزو اهداف کلان این کشورهاست و نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که برگزاری رویدادهای ورزشی می‌تواند به‌عنوان یک برانگیزاننده سبب توسعه ورزش، رشد و توسعه اقتصاد، توسعه زیرساخت‌های شهری به‌ویژه افزایش اماکن و تأسیسات ورزشی و نیز وسایل نقلیه عمومی، افزایش وجهه، شهرت و غرور ملی کشورها شود (۱). این تأثیرات مثبت در پژوهش باکا (۲۰۱۰)، در مطالعه تاکس و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهش ارائه‌شده توسط شرکت سرمایه‌گذاری فلدا (۲۰۱۶)، در مطالعه روزنتال (۲۰۱۷)، در پژوهش بیک یانگ (۲۰۱۷)، در مطالعه وود (۲۰۱۷)، در مطالعه سانتوس و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهش اسجو و پریسو (۲۰۱۸) تأیید شده‌اند (۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱، ۱۷، ۱۳، ۱۲). ولی در برنامه‌های راهبردی ورزش کشور، در خصوص حمایت، پشتیبانی و تلاش برای میزبانی برگزاری رویدادهای مهم و بزرگ بین‌المللی ورزشی هدف‌گذاری نشده یا به‌صورت جدی و عملی اقدامی صورت نپذیرفته است (۱۰، ۸، ۶، ۵،

قهرمانی و ایجاد اماکن و تأسیسات مدرن ورزشی از ارکان مهم توسعه ورزش قهرمانی محسوب می‌شوند. این اصول مهم از جمله اهداف کلان کشورهای مورد مطالعه بوده و همواره تلاش می‌کنند آن را محقق سازند. در ادامه به بحث و بررسی در این خصوص پرداخته شده است. تجزیه و تحلیل نتایج ورزشی کشورها در رویدادهای مهم ورزشی، از جمله بازی‌های المپیک می‌تواند از شاخص‌های ارزیابی توسعه ورزش، به‌ویژه ورزش قهرمانی قلمداد شود. بررسی (جدول ۱) و مقایسه آن با نتایج ورزشی کشورمان نشان می‌دهد؛ بریتانیا سیر صعودی چشمگیر و بی‌نظیری از بازی‌های المپیک ۱۹۹۶ آتلانتا تا بازی‌های المپیک ۲۰۱۶ ریو داشته است، به‌گونه‌ای که از رتبه سی‌وششم در المپیک آتلانتا به رتبه دوم در المپیک ۲۰۱۶ رسیده است؛ استرالیا و کره جنوبی توانسته‌اند که حضور مداوم خود را در جمع ده کشور برتر رده‌بندی توزیع مدال‌ها در شش دوره اخیر بازی‌ها حفظ کنند. این در حالی است که کانادا نیز به‌جز یک دوره (۲۰۱۲ لندن) همواره جایگاه ثابتی در رده‌های بیست تا بیست‌وپنج داشته است. ورزش کشور ما نیز در این دوره‌ها به‌همراه کشورهای قزاقستان و آفریقای جنوبی، از نظر کسب مدال روندی همراه با نوسان داشته و افت‌وخیز فراوانی را مشاهده کرده‌اند. با بررسی جدول، می‌توان به این نتیجه رسید که تعداد ورزشکاران حاضر در المپیک کشورمان، نسبت به تعداد ورزشکاران همه کشورهای منتخب بسیار پایین است. باکا (۲۰۱۰) زیاد بودن تعداد ورزشکاران کشور استرالیا در بازی‌های المپیک را از دلایل موفقیت این کشور عنوان می‌کند (۱۳). خداداد کاشی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی گزارش کردند که تعداد شرکت‌کنندگانی که هر کشور به بازی‌های المپیک می‌فرستد رابطه مثبت و معناداری بر موفقیت ورزشی کشورها در بازی‌های المپیک داشته است (۳). کشورهای انگلستان، استرالیا، کره جنوبی و کانادا همواره در بیش از

المپیک نیز وابستگی شدیدی به منابع مالی دولتی دارد و با کمبود و کاهش منابع مالی و ضعف در جذب حامیان مالی دست‌به‌گریبان است (۱۰، ۸، ۶، ۴، ۳). با بررسی راهبردها و پیشینه‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که کشورهای مورد مطالعه در زمینه ایجاد تجهیزات ورزشی و سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی در ورزش پیشرو می‌باشند و در واقع همین امر یکی از علل تداوم موفقیت این کشورها در میداين بین‌المللی بوده است (۲۰، ۱۳، ۱۱، ۱۰، ۸)، از طرف دیگر با مشاهده شرایط ایران مشخص می‌شود متناسب با نیروی جوان و مستعد کشور سرمایه‌گذاری کافی در ایجاد امکانات ورزشی صورت نگرفته است و البته از منابع محدود تخصیص‌یافته نیز به‌طور مؤثری استفاده نشده است (۱۰، ۸، ۷، ۶، ۳). با توجه به مطالعه انجام شده و یافته‌های پژوهش، می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که نظام ورزش قهرمانی کشور دارای راهبردی مدون بوده، ولی برخی ارکان مهم توسعه ورزش قهرمانی مانند میزبانی از رویدادهای بزرگ ورزشی در آن مدنظر قرار نگرفته و بعضی از اهداف مهم آن محقق نشده و سبب آن شده‌اند که ورزش قهرمانی کشور به شکل مطلوبی توسعه نیابد.

۴. تحقق برنامه‌های جامع فرایند استعدادیابی از ارکان توسعه ورزش قهرمانی به‌شمار می‌آید. در برنامه‌های راهبردی کشورهای مورد مطالعه نیز به این اصل مهم پرداخته شده است (۱۳، ۱۱، ۱۰، ۸). در برنامه راهبردی ورزش کشورمان نیز به امر استعدادیابی نگاه ویژه‌ای شده است، ولی در عمل، استعدادیابی ورزشی در کشور ما هنوز به‌صورت کاملاً سنتی و با استفاده از مشاهدات میدانی انجام می‌گیرد. هماهنگی میان نهادهای متولی ورزش قهرمانی در بحث استعدادیابی ضعیف است و این فعالیت‌ها در این نهادها هر کدام مسیر جداگانه‌ای را طی می‌کند (۱۰، ۷، ۶، ۴). یکی دیگر از ارکان مهم توسعه در هر زمینه‌ای به‌ویژه ورزش، بودجه و سیاست‌های سرمایه‌گذاری در ورزش است. چنانکه از مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش و بررسی راهبردهای ورزش کشورهای مورد مطالعه برداشت می‌شود، توجه ویژه‌ای به سیاست‌گذاری مالی، تخصیص بودجه‌های کلان و حمایت حامیان مالی و شرکای ورزشی دارند (۲۱، ۱۶، ۱۴، ۱۳، ۱۰، ۸)، درحالی‌که در نظام ورزش قهرمانی کشور، متولی اصلی آن؛ وزارت ورزش و جوانان بیش‌ازحد متکی به بودجه‌های دولتی است و از طرفی کمیته ملی

منابع و مآخذ

۱. جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۶). «جهانی شدن، ورزش و قدرت نرم، گردشگری ورزشی»، چ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ص ۲۵۷-۸۳.
۲. جلالی فراهانی، مجید؛ علی دوست قهفرخی، ابراهیم (۱۳۹۴). «مدیریت رویدادها و اردوهای ورزشی»، چ سوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ص ۱۹-۹۹.
۳. خداداد کاشی، فرهاد؛ کریم‌نیا، الهام (۱۳۹۵). «بررسی تأثیر عوامل اقتصادی و اجتماعی بر موفقیت ورزشی کشورها در بازی‌های المپیک (۱۹۹۶-۲۰۱۲)»، فصلنامه تحقیقات مدلسازی اقتصادی، ش ۲۵، ص ۶۷-۴۴.
۴. خسروی زاده، اسفندیار؛ حمیدی، مهرزاد؛ یدالهی، جهانگیر؛ خبیری، محمد (۱۳۹۱). «تدوین راهبردها و تعیین موقعیت راهبردی کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران»، دو فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش، ش ۱، ص ۲۵-۱۱.
۵. رضائی‌نژاد، رحیم؛ هژبری، کاظم (۱۳۹۵). «مبانی توسعه ورزش و کاربرد آن در ورزش ایران»، فصلنامه مجلس و راهبرد، ش ۹۱، ص ۲۶۳-۲۳۳.

۶. فراهانی، ابوالفضل؛ کشاورز، لقمان؛ صادقی، علی (۱۳۹۴). «تدوین راهبردهای توسعه ورزش قهرمانی ایران». پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، سال پنجم، ش ۳، ص ۱۴۰-۱۲۵.
۷. فراهانی، ابوالفضل؛ عبدوی بافتانی، فاطمه (۱۳۸۳). «امکانات و تجهیزات پایگاه‌های ورزش قهرمانی و نقش آن در توسعه ورزش کشور». مجله حرکت، ش ۲۹، ص ۸۳-۶۹.
۸. قالیباف، محمدباقر (۱۳۸۹). «نگاه راهبردی به نظام ورزش در کشور»، چ اول، تهران: انتشارات نگارستان حامد.
۹. گرین، مایک؛ هولیان، باری (۲۰۰۸). «سیاست‌گذاری و اولویت‌بندی در توسعه ورزش قهرمانی»، ترجمه قراخانلو، رضا؛ قراخانلو احسان (۱۳۸۷)، چ اول، تهران: انتشارات کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران.
۱۰. مظفری، سید امیر احمد؛ الهی، علیرضا؛ عباسی، شهابت؛ احدپور، هنگامه؛ رضایی، زین‌العابدین (۱۳۹۰). «راهبردهای توسعه نظام ورزش قهرمانی ایران». مطالعات مدیریت ورزشی، ش ۱۳، ص ۴۸-۳۳.
11. Agency of the Sports and Physical training affairs of the Republic of Kazakhstan, "The Strategic Plan Agency of the Republic of Kazakhstan of Sport and Physical Education for 2012 — 2016 years", available at: <http://sport.gov.kz/eng>.
12. Baek Yung, K (2017), "Gangnam Development and Olympic Effect: Focusing on the Jamsil Olympic Town Project in the 1970s and 1980"; Urban Studies, No.17, pp: 67-101.
13. Baka, R. (2010). "Olympic Glory: An Analysis of Australia's Success at the Summer Olympics", Journal of Olympic History Vol (I), pp: 6-16.
14. Bitel, N., Carr, R. (2016). "A Code for Sports Governance", available at: www.gov.uk/Sporting_Future_Accessible.pdf, pp: 24-60.
15. Chappellet, J.L., Bayle, E. (2012). "Strategic and performance management of Olympics sport organizations", Second Edition, Human Kinetics.
16. ComRes stakeholder consultations (2015). "Final Report: Stakeholder consultation", available at: www.uk sport.gov.uk/UK_Sport_Stakeholder_Consultation_Report.pdf, pp: 30-66.
17. FGV Social (2016). "Mudança Social Carioca 2009-2016: o legado pré-olímpico", Retrieved from: <http://www.fgv.br/fgvsocial/rio2016>.
18. Green, M. (2007). "Olympic Glory or Grassroots Development? Sport Policy Priorities in Australia, Canada and the United Kingdom, 1960-2006", The International Journal of the History of Sport, 24 (7), pp: 921-953
19. Milena M. Parent (2015). "The governance of the Olympic Games in Canada", DOI: 10.1080/17430437.2015.1108652.
20. PyeongChang Organizing Committee for the 2018 Olympic & Paralympic Games (2016), "Olympic Games Impact (OGI) Study for the 2018 PyeongChang Olympic and Paralympic Winter Games", Korea Research Institute for Local Administration, available at: www.pyeongchang2018.com
21. Rosenthal, S (2017), "Olympic cities and the legacy of infrastructure: Barcelona 1992 and Athens 2004". Senior Capstone Projects. 655, available at: http://digitalwindow.vassar.edu/senior_capstone/655.

22. Santos Neto, S.C., Cardoso, V.D., Santos, T., Oliveira, A.F.S., Terezani, D.R., Haiachi, M.C. (2018). "Rio 2016 Olympics: Urban regeneration and social legacy". *Journal of Human Sport and Exercise*, 13 (1proc), S116-S133. doi:<https://doi.org/10.14198/jhse.2018.13.Proc1.10>.
23. Scheu, A., Preuss, H (2018). "Residents perceptions of mega sport event legacies and impacts; The case of the Hamburg 2024 Olympic bid", *German Journal of Exercise and Sport Research*.
24. Taks, M., Chalip, L., Green, B. C. (2015). "Impacts and Strategic Outcomes from Non-Mega Sport Events for Local Communities". *European Sport Management Quarterly*, 15 (1), pp: 1-6.
25. Wood, A. (2017), "Advancing development projects through mega-events: the 2010 football World Cup and bus rapid transit in South Africa", *Urban Geography*, pp: 1-17, DOI: 10.1080/02723638.2017.1395604

A Comparative Study of Championship Strategies in Islamic Republic of Iran and Selected Countries (England, Australia, South Korea, Canada, Kazakhstan and South Africa) with an Emphasis on the Olympic Games (1996-2016)

Majid Sadri Cheraghtape*¹ - Majid Jalali Farahani²

1. PhD Student in Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran 2. Associate Professor, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

(Received: 2018/05/25; Accepted: 2018/09/08)

Abstract

The aim of this study was to evaluate strategies for the championship of selected countries with an emphasis on the Olympic Games and a comparison with the Islamic Republic of Iran. Library studies were used to collect the required data and due to the nature of the study, the comparative method (four stages: description, interpretation, neighborhood and comparison) was used to describe and analyze the data. Those selected countries reviewed in this study included England, Australia, South Korea, Canada, Kazakhstan and South Africa and they were selected from five different continents. The reasons to choose these countries were as follows: the UK notable and drastic upswing from the 1996 Atlanta Olympics so far, Australia and South Korea continuous presence in top ten countries in medal distribution standings during the last six Olympic periods, Canada placement at a relatively stable position and Kazakhstan and South Africa being in a situation that was almost the same as Iran in this table. The results showed that the selected countries codified certain strategies for their championship and almost succeeded to achieve their goals. Iran championship system also has a codified strategy but some important elements of championship development such as hosting major sport events have not been considered and some goals have not been met and consequently Iran championship has not developed properly.

Keywords

Championship, codified strategy, comparative study, Olympic Games, sport develop.

* Corresponding Author: Email: majidmsr308@gmail.com; Tel: +989144812252